

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Πλάτων, Πολιτεία, 519b-520a

A1.

1-Λ: *ἀνάγκη .. μήτε τοὺς ἐν παιδείᾳ ἐωμένους διατρίβειν διὰ τέλους*

2-Λ: *μήτε τοὺς ἀπαιδευτούς καὶ ἀληθείας ἀπίρους ἱκανῶς ἂν ποτε πόλιν ἐπιτροπεῦσαι*

3-Λ: *τοὺς δὲ ὅτι ἐκόντες εἶναι οὐ πράξουσιν,...*

4-Λ: *ἔργον ... τῶν οἰκιστῶν τάς τε βελτίστας φύσεις ἀναγκάσαι ἀφικέσθαι πρὸς τὸ μάθημα ..., ἰδεῖν τε τὸ ἀγαθὸν*

5-Σ: *νόμῳ οὐ τοῦτο μέλει, ὅπως ἔν τι γένος ἐν πόλει διαφερόντως εὖ πράξει, ἀλλ' ἐν ὅλῃ τῇ πόλει ...*

B1. Σύμφωνα με τον Πλάτωνα υπάρχουν δύο κατηγορίες ανθρώπων που δεν είναι κατάλληλοι να αναλάβουν πολιτικές εξουσίες.

Πρώτα απ' όλα οι απάιδευτοι άνθρωποι οι οποίοι ποτέ τους δεν γνώρισαν την αλήθεια (τούς *ἀπαιδευτούς καὶ ἀληθείας ἀπίρους*), δεν θα ήταν ποτέ δυνατόν να κυβερνήσουν ικανοποιητικά στην ιδανική πολιτεία (*μήτε ... ἱκανῶς ἂν ποτε πόλιν ἐπιτροπεῦσαι*). Στην πορεία της αφήγησης έχει γίνει πια βέβαιο ότι η παιδεία με την έννοια της ολικής μεταστροφής της ψυχής είναι αυτή που εξασφαλίζει τη βιωματική κατάκτηση της αλήθειας. Η έλλειψη παιδείας έχει ως αποτέλεσμα ανθρώπους που δεν έχουν σχέση με την αλήθεια και ζουν μέσα στην πλάνη, εγκλωβισμένοι από τις αισθήσεις και τα πάθη τους. Για τον Πλάτωνα οι απάιδευτοι θεωρούνται ακατάλληλοι κυρίως επειδή δεν έχουν θέσει έναν ορισμένο σκοπό στον βίο τους προς τον οποίο οφείλουν να κατατείνουν όλες τους οι πράξεις, ιδιωτικές και δημόσιες (*σκοπὸν ἐν τῷ βίῳ οὐκ ἔχουσιν ἕνα, οὗ ἂν στοχαζομένους δεῖ ἅπαντα πράττειν ἃ ἂν πράττωσιν ἰδίᾳ τε καὶ δημοσίᾳ*), αλλά υπηρετούν σκοπούς πολλούς, διαφορετικούς, αντιφατικούς και αλληλοσυγκρουόμενους. Αποκλείονται, δηλαδή, επειδή δεν μπορούν να θέσουν έναν κεντρικό πολιτικό σκοπό και να υποτάξουν σε αυτόν κάθε επιμέρους ενέργεια της ιδιωτικής και δημόσιας ζωής τους. Σε αυτό το σημείο ο φιλόσοφος υπονοεί τους τυχαίους και αφιλοσόφητους πολιτικούς της εποχής του που αδυνατούν να δώσουν λύσεις με όπλο τον ορθό λόγο και τη διαλεκτική.

Διαφορετική εντελώς είναι η περίπτωση εκείνων που έχουν αφεθεί να περνούν τη ζωή τους με την παιδεία (*τοὺς ἐν παιδείᾳ ἐωμένους διατρίβειν διὰ τέλους*), οι οποίοι, αν και μπορούν να κυβερνήσουν, δεν το επιθυμούν από δική τους επιλογή (*ἐκόντες εἶναι οὐ πράξουσιν*). Η φράση είναι ενδεικτική της αρχικής απροθυμίας των φιλοσόφων να αναλάβουν οποιαδήποτε πολιτική δράση απολαμβάνοντας την ευτυχία του θεωρητικού βίου, η οποία παρομοιάζεται με την υπέρτατη ευτυχία όσων ζουν στα νησιά των μακάρων! Είναι αποστασιοποιημένοι

αρχικά απ' ό,τι συμβαίνει γύρω τους, καθώς η κάθοδος στις σκιές του σπηλαίου, ανάμεσα στα σκοτάδια και τις κακίες των ανθρώπων, είναι πάντοτε θυσία και πόνος. [320 λέξεις]

B2. ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Τόμας Μορ, *Ουτοπία*

Το μείζον πρόβλημα που συζητείται στην *Πολιτεία* είναι η δικαιοσύνη. Η ιδανική πολιτεία είναι δίκαιη, επειδή καθένας πράττει το έργο που του έχει ανατεθεί και δεν πολυπραγμονεί. Ο πολίτης δεν μπορεί να κάνει ανεξέλεγκτα ό,τι θέλει, να λειτουργεί ως ένα εγωιστικό άτομο αλλά αντίθετα, η παρουσία και η δράση του πρέπει να έχει κοινωνικοκεντρικό χαρακτήρα (*ούχ' ίνα άφιη τρέπεσθαι όπη έκαστος βούλεται, άλλ' ίνα καταχρηται αύτος αύτοϊς επί τόν σύνδεσμον τής πόλεως*). Δεν μπορεί δηλαδή να ενδιαφέρεται μόνο για το άτομό του, αλλά πρέπει να προσφέρει και στους άλλους (*μεταδιδόναί άλλήλοις τής ώφελίας*). Η πόλη αποτελεί ένα οργανικό σύνολο, έναν οργανισμό που προϋποθέτει τη συνύπαρξη και συλλειτουργία των μελών του. Οι εργασίες, για παράδειγμα, κατανέμονται σε κάθε πολίτη με βάση τις ικανότητές του (*ήν αν έκαστοι τό κοινόν δυνατοί ώσιν ώφελειν*), ώστε ο καθένας να στρέφει την προσοχή του όχι μόνο στην ικανοποίηση των δικών του αναγκών, αλλά και στις ανάγκες των συμπολιτών του, με στόχο το κοινό όφελος και την ευδαιμονία. Γι' αυτό σε αυτήν την ιδανική πολιτεία, οι μεγάλες οικονομικές διαφορές δεν είναι επιτρεπτές και οι δύο ανώτερες τάξεις (φύλακες, άρχοντες) δεν κατέχουν ατομική ιδιοκτησία ούτε και οικογένειες και δικά τους τέκνα.

Παρόμοια και ο Τόμας Μορ συμφωνεί ότι απαραίτητα γνωρίσματα μιας ιδανικής κοινωνίας πρέπει να είναι η ισότητα και η κοινοκτημοσύνη. Όσοι νόμοι και αν θεσπιστούν οι οποίοι υποτίθεται ότι περιορίζουν την ατομική ιδιοκτησία, θεωρεί ότι είναι αδύνατο να θεραπεύσουν το πρόβλημα των κοινωνικών συγκρούσεων, διότι πάντοτε θα βρίσκεται μια ομάδα ανθρώπων η οποία με την πρώτη ευκαιρία θα οικειοποιείται με κάθε τρόπο ό,τι μπορεί να οικειοποιηθεί (*όλα τα πλούτη του κόσμου, όσα κι αν είναι*), αφήνοντας τους υπόλοιπους στην απόλυτη ένδεια. Συμπεραίνει, λοιπόν, εύλογα ο Τόμας Μορ ότι ο Πλάτων σωστά προέβλεψε πως η ισότητα και η κοινοκτημοσύνη είναι *ο ένας και μοναδικός δρόμος για μια υγιή κοινωνία*. Το πάθος μιας τάξης για ατομική ιδιοκτησία οδηγεί μοιραία σε ένδεια τις υπόλοιπες, με αποτέλεσμα η κοινωνική αδικία και οι κοινωνικές ανισότητες να προκαλούν τη διάσπαση της κοινωνίας. [330 λέξεις]

B3. 1-Λ, 2-Λ, 3-Σ, 4-Σ, 5-Λ

B4. διαφήμιση, φημίζεται, περίφημα, καταφατικά, αφασίας